

Literární putování

Libereckým
krajem

leden
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Do Smržovky za prvními lyžemi v Jizerských horách

Poetika zasněženého podhůří Jizerských hor láká k výletům i mimo běžecské stopy. Zkuste stopy literární ve Smržovce a jejím okolí, kde před rokem 1945 působila celá řada zajímavých německých regionálních autorů. A někteří se zde i narodili.

Letos 25. ledna uplyne 60 let od úmrtí **Josefa Schmidta**, který se narodil 14. března 1861 v nedalekém Horním Tanvaldu, ale jako místo narození se uvádí i Smržovka. Působil jako učitel a vychovatel v Janově n. N., Smržovce, Rýnovicích, Proseči, Pulečném a Horním Maxově, kde zavedl dokonce výuku lyžování, aby usnadnil dětem z odlehklých horských osad školní docházku. Za tím účelem si opatřil z Norska jeden pár lyží, podle kterých pak místní truhlář vyráběl další. Norský originál byl vystaven ve smržovském muzeu jako první lyže v Jizerských horách. Těžká osudová rána stihla Schmidtovi v roce 1894, kdy na následky těžkého úrazu během výletu na Bramberk zemřela jeho první žena Johanna. V té době měli čtyři dcery. Schmidt byl též předsedou Spolku léčitelů a vedl městskou knihovnu ve Smržovce (dnes městský úřad), věnoval se i hudbě, komponoval a učil hře na housle a flétnu a hlavně psal nářeční povídky, parodie, anekdoty, pověsti a básně *Honsjörgels Geschichten. Lostiche Vorträge ei uns'rer lieben Gebörgssprache (nordböh-*

mische Mundart) (Honsjorglovy příhody. Veselé přednesy v našem milém horském jazyku, severočeské nářečí, 1900). K tisku byla připravena pohádka *Das Glasmannlein von Finkenstein* (Skleněný mužíček z Finkovy skály – Smržovské vyhlídky). Kdo by chtěl spatřit dům, v němž bydlel ve Smržovce, necht' se vydá po Hlavní ulici k číslu 747. Po roce 1945 byl Schmidt odsunut do Německa, kde jako téměř stoletý umírá.

Ve Smržovce žila v domě č. 661 na náměstí T. G. Masaryka a na místním hřbitově je pohřbena **Marie Kwaysser** (3. dubna 1849, zámek Semily – 18. prosince 1913), která působila jako učitelka ve Smržovce, psala básně a další díla a překládala z češtiny (např. básně Jaroslava Vrchlického). V jejích stopách se můžete podívat na vyhlídku Finkenstein, které věnovala jednu z básní.

Smržovský hřbitov si zaslouží návštěvu i kvůli hrobu dalšího autora s lednovými daty výročí, **Josefa Meißnera** (17. ledna 1878, Hejtmánkovice u Broumova – 15. ledna 1970), vlastivědce, autora řady děl a učitele v Horním Maxově a ve Smržovce, kde bydlel v Nádražní ulici 765. Byl propagátor založení muzea ve Smržovce, které je mu dnes věnováno, vedl též smržovskou kroniku. Jako antifašista nebyl

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvкли.cz

Literární putování

Libereckým krajem

leden
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

po druhé světové válce odsunut, ale musel pracovat pro městský úřad coby obecní sluha, ve sklárně a v zemědělství.

Ve Smržovce se narodil i zemřel **Otto Wilhelm Feix** (5. března 1878 – 7. července 1935), redaktor, provozovatel kina ve Smržovce (v domě č. 816 v Havlíčkově ulici, kde též žil), vlastivědec, kronikář a spisovatel (napsal dílo **Aus vier Jahrhunderten Morchenstern 1526–1926** – Smržovka ve čtyřech stoletích či píseň *Mei Morgstarn* – Moje Smržovka

z roku 1914, k níž složil hudbu Rudolf Z. Fischer). Také jeho hrob nalezneme na místním hřbitově.

Druhým smržovským rodákem je **Adolf Wildner** (19. listopadu 1882 – 27. května 1966), překladatel a autor nářečních děl, který však žil převážně v blízkém Jablonci nad Nisou. Tam se můžete ze Smržovky vydat přes Novou Ves nad Nisou, z níž je od rozhledny Nisanka výhled na celé podhůří i vrcholy Jizerských hor a Krkonoš.

Marek Sekyra

VYHLÍDCE U SMRŽOVKY

Marie Kwaysser

*Zdravím, Vyhliďko, výchoze skalní rozeklaný!
Hned zjevíš se poutníku jak ozdobná kopce koruna,
hned co hlava obří se zvětralou tváří a vrásčitou,
jež shlíží tu dolů a sní svůj sen o časech minulých.
Zdá zármutek se odrážet ve tvých rysech rozervaných,
a skalní soutěsky žalovat zdá se nám, že slyšíme:
Dříve jsem ještě nečněla tolik holá do modrav,
osamělá, jak teď, smutná... Vprostřed háje temného
stála jsem mezi jedlemi a ve stinném chládku ukrytá.
Krutě drvoštěp kácel sekerou obry mohutné,
jež mi matka příroda co ochrannou hradbu poskytla.
V granitovém srdci mne žhavá touha po nich spaluje.
Ach, jako bych ještě slyšela v jedloví seker zvuk,
ach, ještě slyším sténání k smrti Dryád vyděšených!
Sálavě slunce paprsek mou skalnatou tvář polévá,
nyní jsem jen blesků cíl, v bouřích počasí rozmarů.*

MOJE SMRŽOVKA

Otto Wilhelm

*Tam, kde se dráha od Jablonce stáčí do oblouku,
vyhlíží skrytě Smržovka z kopců, luk a palouků.
Z Finksteinu vždy díváme se hluboko do údolí,
kde lidé jak trpaslíci pobíhají v okolí.
Netrápí nás v srdci pranic, jen k žertu jsme stvořeni,
přece v bídě radostně jdeme i života bouřemi.
U nás se jak suché plevy válí perly s drahokamy
snad na každé mezi v trávě v horách i pod horami.
Jsi krásná, Smržovko, chválím tě, ať tě kdo chce tupí!
Když vidím těch pěkných dívek procházet se zástupy,*

*v krásně vyčištěných oknech zrcadlí se slunce svit;
ve Smržovce je vždy hezky, jen nás přijďte navštívit!
Kde větrena brusů sviští, skleněný šmelc rudě žhne,
je tu přeci šťastné žití, ruce k dílu přiložme.
Na starosti známe trylky, švandu, tanec, veselí
stále jizerskohorská kytka kvete, tu nic neskolí.
Nám knoflíky nedojdou ni v drahotě, žijem skromně.
My nemáme starosti, knoflíky jsou v každém domě.
Pln radosti jsem, máme se dobře a dobře je mi,
vždyť Smržovka je nejhezčí místo na celé zemi.*

Literární putování

Libereckým
krajem

leden
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Výletní mapa

Start – nádraží/náměstí, dům č. 661 (M. Kwaysser), muzeum Smržovské historie (J. Meißner), městský úřad (J. Schmidt), Nádražní 765 (J. Meißner) → **2**) vyhlídka Finkenstein → **A**) Havlíčkova 816 (O. W. Feix) → **B**) Hlavní 747 (J. Schmidt) → **3**) hřbitov (M. Kwaysser, J. Meißner, O. W. Feix)

